

Dosarul nr. 3ra-541/22
2-21008008-01-3ra-12052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: Ig. Barbacaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru)

Î N C H E I E R E

05 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost casată hotărârea din 04 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care acțiunea depusă de Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc a fost admisă,

c o n s t a t ă :

La 19 ianuarie 2021, Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc, reprezentate de avocatul Constantin Lazari, au formulat acțiune în procedura contenciosului administrativ împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova solicitând admiterea cererii înaintate de Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc împotriva Ministerului Justiției al RM privind schimbarea competenței teritoriale a notarului; prin nesoluționarea în termen a cererii prealabile, să se constate ca fiind acceptate cerințele reclamantilor privind emiterea Ordinului de schimbare a teritoriului de activitate conform procedurii „post pe post” între notarii Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc, prin care notarul Maria Colomeeț este transferată din mun. Chișinău în mun. Bălți și notarul Angela Gavriiliuc este transferată din mun. Bălți în mun. Chișinău; obligarea Ministerului Justiției să emită Ordinului de schimbare a competenței teritoriale (transferul) notarilor, conform procedurii „post pe post”, Maria Colomeeț din mun. Chișinău în mun. Bălți și Angela Gavriiliuc din mun. Bălți în mun. Chișinău (f.d.6-14).

În motivarea acțiunii a invocat că, Licența pentru executarea activității de notar, cu număr de înregistrare 083 din 12 mai 1998, i-a fost eliberată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova Mariei Colomeeț. Conform Certificatului de înregistrare a Biroului notarial, cu Nr. de înregistrare 38 din 14 august 1998, notarul Maria Colomeeț își

exercită activitatea în teritoriul - municipiul Chișinău, sediul fiind stabilit în mun. Chișinău, str. M. Costin 15/1.

Mai indică că Ministerul Justiției al Republicii Moldova a eliberat Angelei Gavriliuc licență pentru executarea activității de notar, cu număr de înregistrare 311, data eliberării 20 aprilie 2011. Conform Extrasului din Registrul de stat al notarilor, cu Nr. 35 din 17 februarie 2017, notarul Angela Gavriliuc este înregistrat și își exercită activitatea în municipiul Bălți.

Reieșind din prevederile legale stabilite în Constituția Republicii Moldova (art.4, 16, 43 etc.), Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (art.6, 8, 14 etc.), inclusiv Avizul consultativ nr.4 ac-34/13 din 16 decembrie 2013 al Plenului Curții Supreme de Justiție, cât și Legii nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, ținând cont de faptul că anterior, pe parcursul anilor 2005 – 2020, de către Ministerul Justiției au fost emise multiple Ordine prin care notarii și-au schimbat teritoriul de activitate, cât și a practicii judiciare deja stabilite în acest domeniu, întru realizarea principiului speranța legitimă, inclusiv asigurarea aplicării reale în practică a principiului egalității cetățenilor în fața legii, cât și neadmiterea discriminării, aplicarea diferențiată a Legii, Maria Colomeeș și Angela Gavriliuc au înaintat la 06 noiembrie 2020 cererea privind emiterea ordinului cu privire la schimbarea teritoriului de activitate a notarilor Maria Colomeeș și Angela Gavriliuc.

Însă, prin refuzul la cererea înaintată din 27 noiembrie 2020 și lipsa răspunsului la cererea prealabilă, recepționată de pârât la 11 decembrie 2020, consideră reprezentantul reclamanților că, pârâtul le încalcă reclamanților drepturile esențiale prevăzute de Constituție, Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte.

De asemenea, afirmă că reclamanții își întemeiază cerințele inclusiv și pe faptul că în prezent, nu există post vacant de notar în mun. Chișinău, după cum nu există post vacant nici în municipiul Bălți.

Reprezentantul reclamanților concretizează că, prin prezenta acțiune se solicită schimbarea teritoriului de activitate între doi notari, în care ambii dețin Licență de notar, iar rolul Ministerului Justiției este doar de a veghea ca cetățenilor - atât din municipiul Chișinău, cât și din municipiul Bălți - să le fie asigurate o asistență juridică profesională înaltă a notarului, ceea ce este și se dorește în speța dată.

Prin acest schimb de teritorii de activitate a notarilor, consideră avocatul reclamanților că, atât statul Republica Moldova, cât și cetățenii din municipiul Chișinău, și municipiul Bălți nu vor avea de suferit careva prejudicii, or alte careva incomodități, deoarece schimbul teritoriilor de activitate a notarilor este echivalent.

Mai menționează că, Legea cu privire la organizarea activității notarilor nu reglementează nemijlocit și expres procedura de transfer a notarilor, procedura este lăsată la discreția Ministerului Justiției, dar totul ce nu este interzis prin Lege este admis, întrucât Legea cu privire la organizarea activității notarilor nici nu interzice transferul notarilor în alte unități teritoriale de activitate.

Reclamanții Maria Colomeeș și Angela Gavriliuc afirmă că, acest transfer este benevol, echitabil, conform necesităților personale ale fiecărui în parte, care nu afectează în nici un fel calitatea serviciilor notariale (dimpotrivă - le sporește) în razele teritoriale menționate; acest transfer se efectuează din necesitatea personală a stării de sănătate a Mariei Colomeeș, cât și a Angelei Gavriliuc, care își are domiciliul cu familia în mun. Chișinău, fiind bolnavă - necesită un tratament special, fapt explicat detaliat în

cererea inițial înaintată, cât și în cererea prealabilă înaintată în adresa Ministerului Justiției, fiind anexate documentele confirmative.

Mai subliniază că, în urma acestui schimb de teritorii de activitate notarială ambii notari, în calitatea lor de cetățeni, își realizează și drepturile constituționale. Ei garantează că, prin acest schimb de teritorii de activitate notarială nu va fi periclitată activitatea notarială în sectoarele respective și acest schimb, reciproc avantajos, nu afectează nici într-un fel drepturile cetățenilor care apelează la serviciile notariale.

În final, afirmă că este vorba de un schimb de teritorii de activitate notarială care este pozitiv pentru notari, cât și pentru cetățenii care vor beneficia de aceste servicii, inclusiv și pentru statul Republica Moldova. Consideră că, nu poate fi interzis de o autoritate statală, inclusiv Ministerul Justiției, întrucât nimeni nu este în drept să îngrădească cetățenilor realizarea dreptului la libera alegere a locului de reședință, corelat cu dreptul la muncă, dreptul la existență, corelat cu dreptul la viață (după cum este prevăzut în Constituție) etc. Toate aceste drepturi fiind într-o legătură interdependentă și condiționată, urmează a fi respectate de către autoritățile statale, inclusiv Ministerul Justiției al RM și instanțele de judecată din Republica Moldova.

În Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție din 16 decembrie 2013 (4ac-34/13) cu privire la modul de aplicare a art. 14/1 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la notariat nr. 1452 din 08 noiembrie 2002 se menționează expres: Schimbarea reciprocă între doi notari a teritoriului de activitate nu vizează locurile declarate vacante de către Ministerul Justiției, nu afectează interesele serviciului și interesele terților, sau egalitatea de șanse și corespunde cerințelor dictate de extinderea teritoriului, de numărul locuitorilor și de volumul solicitărilor din partea publicului, schimbul este unul benevol și echitabil potrivit necesităților ambelor părți. Ținând cont de normele pre citate, Plenul reiterează că interzicerea nejustificată în admiterea cererii privind schimbarea reciprocă a teritoriului de activitate a notarilor, constituie un act vădit de discriminare și nerespectare a drepturilor ce țin de familie, copii, domiciliu, garantate de art.8 și 14 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale care prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de convenție trebuie să fie asigurate fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate, avere, naștere sau orice altă situație.

În această ordine de idei solicită admiterea pretențiilor formulate în conținutul cererii de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ înaintată de Maria Colomeeț și Angela Gavriliuc.

Prin hotărârea din 04 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea de contencios administrativ înaintată de Maria Colomeeț și Angela Gavriliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ – Decizia/Răspunsul nr.05/9312 din 27 noiembrie 2020, precum și Decizia/Răspunsul nr.05/839 din 09 februarie 2021 adoptată în procedura prealabilă, și obligarea emiterii actului administrativ favorabil – Ordin cu privire la schimbarea teritoriului de activitate a notarilor Maria Colomeeț și Angela Gavriliuc „post pe post”, s-a respins ca fiind neîntemeiată (f.d.103, 127-132).

Prima instanță a apreciat, ca fiind nefondate argumentele referitoare la faptul că, tot ce nu este interzis este permis, notând în acest context că, în cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios elocventă este aplicarea analogiei legii regăsită la art.12 CPC și respectiv art.195 Cod administrativ, care pe cale de

consecință readuce în vizor necesitatea aplicării procedurii prevăzute la art.23 din Legea privind organizarea activității notarilor sub forma organizării de către Ministerul Justiției a unui concurs echitabil, transparent și nediscriminatoriu prin definiție, în caz contrar, s-ar eluda mecanismul legal. Nu în zadar legiuitorul a consfințit abilitatea Ministrului Justiției de a dispune prin ordin extinderea competenței teritoriale a unui notar în teritoriul învecinat, pe o durată de maximum 6 luni în cazul în care în teritoriul respectiv nu activează un alt notar, accentuând importanța delimitării competenței teritoriale, precum și a competenței exclusive a autorității publice pârâte în domeniul organizatorico-administrativ al notarilor.

Instanța de fond a punctat în consolidarea concluziei că, Legea privind organizarea activității notarilor creează o procedură clară pentru promovarea concursului de suplinire a locurilor vacante de notar, admiterea transferului „post pe post” sfidează această procedură legală, mai mult, nu asigură o competiție echidistantă între toți notarii din Republica Moldova.

În această ordine de idei, prima instanță consideră că, pentru ca migrația/transferul notarilor în interiorul Republicii Moldova să fie considerată legală, justificată, echitabilă și obiectivă aceasta trebuie să deruleze sub controlul autorității publice competente și doar în condițiile utilizării instrumentului reglementat de lege - concursul, iar în eventualitatea în care în segmentul dat se vor admite abuzuri sau excese din partea autorității publice, instanța poate fi chemată prin intermediul înaintării acțiunii de către orice parte vătămată, să efectueze controlul judecătoresc asupra conduitei autorității publice competente sub aspectul legalității și exercitării discreției decizionale, nu și asupra oportunității.

Concluzia reliefată a fost consolidată inclusiv prin prisma pct.5 din Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea locurilor vacante de notar, formula de calcul al mediei de concurs, precum și modul de contestare a rezultatelor concursului, aprobat prin ordinul Ministerului Justiției nr.634 din 08 august 2017, care statuează că, la concurs pot participa persoanele care au promovat examenul de calificare în profesia de notar, precum și notarii care au desfășurat o activitate practică în profesia de notar de cel puțin 5 ani și doresc să-și schimbe teritoriul de activitate (în continuare - candidați).

Prima instanță a concluzionat că argumentele părții reclamante referitoare la lipsa unor interdicții privind schimbarea teritoriului de activitate al notarilor prin schimb realizat la acordul a doi notari și pretinsa discriminare în caz de refuz sunt nefondate în contextul concluziilor expuse supra, inclusiv în condițiile în care înțelegerea acestora nu poate constitui temei pentru încălcarea drepturilor terților notari, care dispun de drepturi egale în raport cu coreclamanții/notari la schimbarea teritoriului de activitate în cel de la care intenționează să renunțe fiecare reclamant.

În această ordine de idei instanța de fond a conchis că Decizia/Răspunsul nr. 05/9312 din 27 noiembrie 2020 emis de Ministerul Justiției, a fost emis în conformitate cu legislația națională în vigoare, cu respectarea cadrului legal existent și temei pentru anularea acestuia, nu există.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 05 august 2021, în interiorul termenului prevăzut la art.232 din Codul administrativ, Maria Colomeeț și Angela Gavriiliuc au depus cerere de apel nemotivată, iar la 16 august 2021, a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și

pronunțarea unei noi decizii prin care să fie admisă cererea de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, în sensul formulat (f.d.109-110, 111-126).

Prin decizia din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul depus de Maria Colomeeț și Angela Gavriiuc, a fost casată integral hotărârea din 04 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o decizie nouă prin care: s-a admis acțiunea depusă de Maria Colomeeț și Angela Gavriiuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ favorabil. S-a anulat răspunsul nr.05/9312 din 27 noiembrie 2020 emis de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și răspunsul nr.05/893 din 09 februarie 2021 emis de Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la respingerea cererii prealabile.

S-a obligat Ministerul Justiției al Republicii Moldova în condițiile legii să emită Ordinul de schimbare a competenței teritoriale (transferul) a notarilor, conform procedurii „post pe post” și anume Maria Colomeeț din mun. Chișinău în mun. Bălți și Angela Gavriiuc din mun. Bălți în mun. Chișinău (f.d.179, 180-195).

Fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiată hotărârea primei instanțe, aceasta fiind adoptată cu aprecierea eronată a probelor administrate și aplicarea eronată a normelor de drept material, motiv din care instanța de apel a casat hotărârea instanței de fond și a emis o nouă decizie prin care a admis acțiunea înaintată de Maria Colomeeț și Angela Gavriiuc.

Instanța de apel a reținut că, prevederile art.23 alin.(1) din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor se referă expres la locurile vacante și nu la locurile care sunt ocupate.

Completul de judecată a notat că, cazul din speță se referă la locurile ocupate de notari, iar aceste locuri au fost obținute în temei legal și nimeni nu poate forța un notar să-și schimbe teritoriul, decât o poate face singur titularul prin acordul personal.

Deși până la adoptarea Legii nr.69 din 14 aprilie 2016 au existat litigii de acest gen, în mare parte soluționate de Ministerul Justiției prin acceptarea schimbului teritoriului de activitate a notarilor „post pe post”, stabilindu-se și o practică judiciară în acest sens, legiuitorul în noua lege nu a reglementat acest aspect și nu există nici o prevedere de interzicere a schimbului teritoriului de activitate „post pe post”.

Argumentul Ministerului Justiției precum că, conform art. 31 alin. (1) din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016, notarul este obligat să activeze pe teritoriul de activitate pentru care a promovat concursul de suplinire a locurilor vacante de notar și să dețină un birou cu sediul înregistrat în acest teritoriu nu este relevant cazului, ori ambii notari întrunesc aceste condiții, activează în teritoriul în care au promovat concursul și dețin în acest teritoriu birouri.

Totodată, art.31 alin.(1) din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016 nu conține norme de interzicere a schimbului teritoriului de activitate.

Cu referire la prevederile art.28 alin. (1) din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016, la care a făcut trimitere pârâțul/intimat și care stipulează că notarul, la cerere, prin ordinul ministrului justiției, este investit cu împuterniciri de exercitare a activității notariale în teritoriul pentru care a promovat concursul, până la împlinirea plafonului de vârstă prevăzut la art.42 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016, completul instanței de apel a reținut că această situație nu poate îngredi dreptul notarului pe parcursul activității de a schimba teritoriul de activitate, iar Legea a prevăzut o reglementare expresă numai pentru situația de schimbare a teritoriului pe un loc vacant.

Schimbarea teritoriului de activitate între notari, nu afectează principiile exercitării activității de notar stabilite în art.2 din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016: a) principiul legalității; b) principiul independenței și imparțialității; c) principiul îndeplinirii personale a atribuțiilor; d) principiul păstrării secretului profesional; e) principiul nediscriminării.

Totodată, situațiile descrise în art.23 alin.(1) din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016 și anume că locurile de notar sunt suplinite prin concurs de către persoanele care au promovat concursul pentru locurile declarate vacante, precum și de către notarii care au desfășurat o activitate practică în profesia de notar de cel puțin 5 ani și doresc să-și schimbe teritoriul de activitate și situațiile când doi notari acceptă un schimb reciproc și solicită autorităților schimbarea corespunzătoare a teritoriului de activitate sunt situații distincte. În cazul schimbării „post pe post” a notarilor, în lipsa unor prevederi exprese în lege, este necesar probarea existenței unui interes legitim pentru solicitanți, care să justifice schimbarea teritoriului de activitate.

Instanța de apel a opinat că interesul personal al notarilor Maria Colomeeș și Angela Gavriiliuc de a schimba reciproc teritoriul de activitate nu constituie temei de încălcare a drepturilor terților notari, care dispun de drepturi egale la schimbarea teritoriului de activitate în cel de la care intenționează să renunțe fiecare apelantă.

Instanța ierarhic inferioară a apreciat, ca fiind denaturată, concluzia Ministerului Justiției privind afectarea drepturilor altor notari, ori drept rezultat al schimbului reciproc, nu apar locuri vacante, la care ar putea pretinde alte persoane. Totodată, schimbarea reciprocă a teritoriului de activitate dintre notarii Maria Colomeeș și Angela Gavriiliuc nu vizează locurile declarate vacante de către Ministerul Justiției, precum și nu afectează interesele serviciului și interesele terților, sau egalitatea de șanse și corespunde cerințelor dictate de extindere a teritoriului, de numărul locuitorilor și de volumul solicitărilor din partea publicului, schimbul este unul benevol și echitabil potrivit necesităților ambelor părți.

În acest context, instanța de apel a apreciat, ca fiind neîntemeiat, argumentul Ministerului Justiției precum că, prin prisma prevederilor art.23 din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor, legiuitorul a stabilit expres că schimbarea teritoriului de activitate a notarului se face prin concurs.

Instanța de apel a reținut că la caz persistă existența unui interes legitim pentru solicitanți, care au justificat schimbarea teritoriului de activitate, deoarece schimbările produse în viața personală, de familie a notarilor Maria Colomeeș și Angela Gavriiliuc urmează a fi apreciate într-o corelație directă cu activitatea de notar a acestora și a teritoriului de activitate, asigurându-i persoanei libertatea de a alege munca sa, ținând cont de viața sa privată. Or, limitarea arbitrară a dreptului persoanei de a alege locul de muncă generează încălcarea dreptului la respectarea vieții private, pe când opțiunea de a fi realizat pe plan profesional, cât și personal, aparține fiecărei persoane în parte.

Din considerentele menționate și având în vedere că, instanța de fond eronat a apreciat circumstanțele de fapt din probele administrate și tot eronat a interpretat normele de drept material care reglementează obiectul acțiunii în contencios administrativ, instanța de apel a concluzionat necesar de a admite cererea de apel în sensul declarat, de a casa hotărârea instanței de fond și de a emite o nouă hotărâre prin care a admis acțiunea înaintată de Maria Colomeeș și Angela Gavriiliuc împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

La 22 februarie 2022, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs nemotivat, prin care a solicitat casarea deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii instanței de fond (f.d.198-199).

La 24 mai 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Mariei Colomeeț, Angelei Gavriiliuc copia recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d.205).

Materialele cauzei atestă că, 10 iunie 2022, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Eugenia Jelamschi, în interesele Angelei Gavriiliuc, a depus referință la recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel (f.d.211-225).

În susținerea referinței a invocat că există hotărâri definitive și irevocabile pe cazuri analogice, prin care instanța a obligat Ministerul Justiției al Republicii Moldova să emită Ordinul de schimbare a competenței teritoriale a notarilor, conform procedurii „post pe post”.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) și (2) lit.e) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.245 alin.(2).

Conform art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau

moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Articolul 112 Cod de procedură civilă reglementează că, termenul stabilit în săptămâni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut la art.111 alin.(3), în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut la art.111 alin.(4), acesta expiră în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care precedă ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.

Dacă ultima zi a termenului este nelucrătoare, acesta expiră în următoarea zi lucrătoare.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

În conformitate cu art.96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art.97 alin.(1) și (3) din Codul administrativ, rezultă că, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Iar, reieșind din prevederile art.109 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, un înscris poate fi notificat prin poștă cu scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Pentru probarea notificării este suficient avizul de recepție.

Din actele cauzei cert rezultă că, la 16 februarie 2022 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul deciziei contestate (f.d.179).

Potrivit materialelor cauzei, la 18 februarie 2022, prin intermediul poștei electronice, Curtea de Apel Chișinău a notificat Ministerului Justiției al Republicii Moldova dispozitivul deciziei din 16 februarie 2022 (f.d.196).

La 22 februarie 2022, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs nemotivat, prin care a solicitat casarea deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii instanței de fond (f.d.198-199).

Potrivit avizului de recepție, la 14 aprilie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a recepționat copia deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău (f.d.201).

Distinct se reține că, decizia motivată din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor: www.instante.justice.md.

Cele menționate supra denotă faptul că, termenul de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(2) din Codul administrativ, pentru prezentarea motivării recursului, a început să curgă începând cu 15 aprilie 2022, ziua imediat următoare de la data notificării Ministerului Justiției al Republicii Moldova a deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău, iar ultima zi de depunere a recursului motivat a fost 14 mai 2022, zi de sâmbătă, care fiind nelucrătoare, în temeiul art.112 alin.(2) Cod de procedură civilă, a expirat la 16 mai 2022 inclusiv.

Cu toate acestea, până la momentul examinării admisibilității recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a depus recursul motivat împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție opinează că, reieșind din caracterul devolutiv al recursului, noțiunea de „motivare a recursului” în lato sensu presupune în sine arătarea unor critici, care sunt de natură să facă vizibile netemeinicia hotărârilor contestate. Evidențierea în cererea de recurs a celor mai mici critici de manifestare a dezacordului cu soluțiile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare, cu indicarea temeiurilor de netemeinicie a actelor judecătorești contestate, pe care se întemeiază calea de atac, precum și dezvoltarea lor pot fi privite în esență ca o motivare în lato sensu a recursului.

La caz, recurentul nu a indicat nici o critică asupra soluției pronunțate de instanța ierarhic inferioară, fapt ce nu poate duce la identificarea cererii de recurs depuse la 22 februarie 2022, ca un recurs motivat.

Mai mult, recurentul a indicat în conținutul recursului nemotivat că, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază recursul, le va prezenta după recepționarea deciziei redactate.

Astfel, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, începând cu 15 aprilie 2022 a dispus de suficient timp de a-și valorifica dreptul de a prezenta recursul motivat în interiorul termenului legal prevăzut la art.245 alin.(2) din Codul administrativ.

Or, fiind cel interesat de soluționarea cauzei în ordine de recurs, Ministerul Justiției al Republicii Moldova trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz prin depunerea recursului și prezentării motivării acestuia în conformitate cu art.245 din Codul administrativ. Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.246 alin.(2) lit.e) din Codul administrativ de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art.24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile

și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art.245 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului motivat se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al Ministerului Justiției al Republicii Moldova, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza Ponomaryov vs Ucraina, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, declararea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca fiind inadmisibil este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În circumstanțele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

Conform art.230, 245 și art.246 alin.(1) și (2) lit.e) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron